

U ATA5735/59 Eds kyrka

Litteratur: H. Sabel, Skrivelse till Riksantikvarieämbetet 24/6 1959 (ATA dnr 3953/59); S. B. F. Jansson, Rapport till Riksantikvarieämbetet 16/9 1959 (ATA dnr 5735/59); J. Owe, Runfynden i Eds sn (1997, rev. 2006), s. 1, 7 (kopia på Runverket).

Avbildningar: Foto (ATA, A299:124)

FMIS: Ed 177 (fyndplats), 118:5 (nuvarande plats)

Den 21 juni 1959 påträffade Egon Lindholm ett runstensfragment vid Eds kyrka. Enligt en skrivelse från Hugo Sabel 1959 skall det ha legat »på den norra (gamla) bogårdsmurens utsida i höjd med sakristians västra hörn». Fyndet undersöktes av Sven B. F. Jansson den 8 september samma år och bestod då även av två mindre fragment, som troligen har tillhört samma sten.

Fragmenten placerades i tornets sydvästra hörn och infördes i kyrkans inventarium. Enligt en anteckning fanns de i 1994 i sakristian. I dag ligger det större fragmentet i bottenvåningen till tornet intill den norra väggen, medan de övriga förvaras i hembygdsgården i Runby, Upplands-Väsby (inv. nr UV1973, UV1974)

Gråspräcklig granit. Det större stycket (A) är 45 × 30 × 30 cm stort (fig. 1). Runhöjd: 8 cm. Fragment B (UV1973) är sammansatt av två mindre stycken och mäter 14 × 9 cm (fig. 2). Det utgörs av en skärva och största tjocklek uppgår därför inte till mer än 4 cm. Fragment C (UV1974) mäter 8,5 × 8 cm och tjockleken uppgår till 12 cm (fig. 3). På kanten finns spår av bruk, vilket visar att fragmentet tidigare har varit inmurat. Den nuvarande uppmålningen härrör från Janssons undersökning 1959.

Inskrift:

(A:) ...ftir · su... (B:) ...k... (C:) ...!...

...[æ]fir...

»... efter ...»

Till läsningen: Av 1 **f** återstår endast den nedre bistaven samt ett kort stycke av den övre, där denna ansluter till ramlinjen. Bistavarna i 2 **t** är dubbelsidiga och lågt ansatta. I 5 **r** har huvudstaven en kraftig lutning åt höger och bistaven utgår nedanför toppen av runan. Skiljetecknet efter denna runa är lågt ansatt och befinner sig under mellanledet i 5 **s**. Detta tyder på att det har satts in efter att denna runa har ristats. I 6 **u** utgår bistaven från huvudstaven ett stycke nedanför runans topp. – Av ristningen på fragment B återstår en 6 cm lång ramlinje med en huvudstav som är bevarad till en höjd av 5,5 cm. På den högra sidan finns en 2 cm lång bistav snett uppåt höger. Runan skall troligen tolkas som **k**, men kan också ha varit **p**. En läsning **f** är däremot utesluten, eftersom den övre huvudstaven då borde vara synlig. Ristningslinjerna är påfallande breda, 1 cm. Ytan till höger om runan ger intryck av att vara en ursprunglig kant. Runan kan i så fall ha utgjort det sista tecknet i ett rakt textband. – Ristningen på fragment C består av en 6 cm lång ramlinje. Under denna finns den övre delen av en huvudstav, 5 cm lång, 0,7 cm nedanför toppen finns en 2 cm lång bistav snett nedåt höger, som går fram till brottytan. Runan är snarast **l**, men kan också ha varit **r** eller **u**. Ristningslinjerna är 0,7 cm breda och alltså något smalare än på fragment B.

Ett digitalt supplement till Upplands runinskrifter

U ATA5735/59 Eds kyrka

Fig. 1. U ATA5735/59 Eds kyrka. Fragment A på sin nuvarande plats i kyrkan. Foto Magnus Källström 2010.

Fig. 2. Fragment B.

Fig. 3. Fragment C.

Jansson (1959) återger inskriften som-tir • su... trots att han anser att den första runan »otvivelaktigt har varit f». Ristningen på de två mindre fragmenten kommenteras inte i rapporten. – Owe (1996) ser på fragment B »möjligen [...] en k-runan eller en del av en runslinga». Runan på fragment C uppfattar han som !.

Jansson översätter inskriften som »... efter (sin) son ...», vilket givetvis kan vara riktigt. Som Jan Owe (1996) har framhållit är det dock lika möjligt att 5–6 **su...** utgör början av ett personnamn.

Den bevarade delen av ristningen visar att stenen har varit rikt ornerad och att den är utförd av en skicklig ristare. Tyvärr erbjuder de bevarade delarna mycket litet som kan användas för en ristarattribuering. Det bör dock noteras att **r**-runan används för väntat /r/ samt att bistavarna i flera runor är ansatta nedanför runans topp.

Detta dokument ingår i ett digitalt supplement till *Upplands runinskrifter*, en del av korpusverket *Sveriges runinskrifter*. Supplementen publiceras fritt tillgängliga på Internet.

Texten är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter eller känner till källor som inte har utnyttjats är du välkommen att meddela författaren dessa på nedanstående e-postadress.

Författare: Magnus Källström
E-post: magnus.kallstrom@raa.se

Riksantikvarieämbetet
Box 1114, 621 22 Visby
Tel. 08-5191 8000, Fax 08-660 72 84.
www.raa.se